

म ति भिं सा

ग ति भि नी

100
0

धम्मवती

मत्ति भिंसा गति भिनी

प्रकाशक
धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

प्रकाशक

धर्म कीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

धर्मकीर्ति विहार

श्रीघ नघः टोल काठमाडौं

बुद्ध सं० २५१=

नेपाल सं० १०९५

विक्रम सं० २०३१

Dhamma.Digital

थाकू :

शाक्य प्रेस, ओम्बाहाल टोल,

काठमाडौं । फोन नं० १३६०४

निगू शब्द

बुद्ध धर्मया मूल सिद्धान्त छु धयागु छुं भतिचा परिचय बीया
लागी थ्व “मत्ति भिसा गति भिनी” धयागु सफूचा च्वयागु खः। म्हुतु पिन्चु
नुगः वचु मजूसे मत्ति भिका ज्या याना थंयगु हे बुद्ध धर्मया मूल
सिद्धान्त खः। न्ह्याथाय् नं मत्ति भिका ज्या यायेगु बानि मद्गुलि हे
कलह पिहाँ वइ च्वनीगु हे खः ।

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाह देवया शुभ
राज्याभिषेकया उपलक्ष्ये थ्व सफूचा छापे याय् खना धर्मकीर्ति बौद्ध
अध्ययन गोष्ठीया साप लय्ता वो ।

भाय् शुद्ध याना प्रुफ स्वया गुहार्ली याना बिज्यागुलि पूज्य अश्व-
घोष भन्तेया प्रति कृतज्ञ जुया ।

विहारे थ्यंक प्रुफ हया इले हे बांलाक छापे याना ब्यूगुलि
शाक्य प्रेस नं धन्यवाद या पात्र जू ।

धम्मवती

अध्यक्ष

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

१० मार्च २०३१

फागुण

Dhamma.Digital

मति भिसा गति भिनी

मनो पुब्बङ्गमा धम्मा-मनोसेट्टामनोमया
मनसा चे पदुट्ठेन-भासति वा करोति वा
ततो नं दुक्खमन्वेति चक्कं वव्हतो पदं

अर्थ- न्हागु अवस्थायुं मन न्हापालाक वनीगु, उकिं मन मुख्य
जुल, मनं हे फुकं व्याप्त जुया च्वंगु जुल । मनिगु नियतं मनं खं बा
ज्या याम्ह व्यक्तिया ल्यूल्हू गाडा सालिम्ह दोहंया ल्यूल्हू घःवा तुला
वनीगु थेंतुं दुःख ल्यू ल्यू वनी ।

मनो पुब्बङ्गमा धम्मा-मनोसेट्टा मनोमया
मनसाचे पसन्नेन-भासति वा करोति वा
ततो नं सुक्खमन्वेति-छाया व अनपायिनी

अर्थ- न्हागु अवस्थायुसं मन न्हाप लाक वनीगु उकिं मन मुख्य
जुल, मनं हे फुकं व्याप्त जुया च्वंगु जुल । मिगु नियतं (मनं) खं
बा ज्या याम्ह व्यक्तियात, थःलिसे लिसें वइगु किपालु समानं सुख नं
ल्यूल्हू हे वइ

थन नकतिनि पालिगाथा निपू अर्थ सहित चवयागु धम्मपद धयागु
सफूती च्वंगु खः । श्लोक निपुया सार खः मति भिसा जक गति
भिनी, मति मभिन कि गति भिनी मखु । अर्थात्- मन चक्ख ज्वीमाः

धागु खः । थौं कन्हे धाःसा मति भिके धयागु अपु मज्जी धुं कल ।
 छायाकि थौंया वातावरण व हावा पानी हे मभिना वल अय् धयागु
 आपालं मनूत मति मभिपि जुया वल । थौं कन्हे म्हुतु यच्चु नुगः वच्चुपि
 मनूत जिया वल, थाहाँ वया च्वन धयां अपो खँ ज्वी मखु । उकिं
 मत्ति मभिं पिनि पुचले छम्ह मनू जक मत्ति भिका च्वने थाकुया वल
 अथवा नुगः यच्चुका च्वने मछिना वल । थौंया चाल चलन व अवस्था
 अथे खःसानं मत्ति मभिं तले गति गबजें हे भिनि मखु । छाया
 धाःसा मत्ति मभिन कि छुं दिनया लागी थःत हित व लाभ जूसां
 मेपिन्त लाभ ज्वी मखु । अले मेपिसं धाइ व मनू ताले मला, स्वार्थी
 खः । वनाप सत्संगत याये मज्जू । मेपिसं छुं मधाःसानं थःगु मनं धाः
 जि फलाना मेसित ऊंगलाना इत्यादि । थःगु मन पात अथवा आध्यत्मिक
 शान्ति मडु । उकिं न्हाथेहे मछिसां तबि नं गति भिक्य योसाला मति
 भिक्य हे माला च्वंगु दु । न्हाबले थथे मछिना च्वनी मखु । मछि धयागु
 थः थःम्हं दयेका हइगु खः, वातावरणं नं मछिना वइगु खः । तर मेहनत
 व परिश्रम याना यंकल धाःसा मछि धयागु मदयेका छोये फु । संसारे
 मन भिका व मन बिया मेहनत यात धाःसा मछि व मफु धयागु छुं हे
 मडु । अथे मेहनत यागुलि जा खःनि संसारे गुलिखे देशे मति मभिका
 मछिका जीविका याये म्वाल, मन मभिपि टिके ज्वी मफया वल । तर
 लः बःलात धाय्वं लः त्याई, मि बः लात धाय्वं मि त्याइ धयागु छगू
 की उखान दु । उदाहरण माल धाःसा छेँ मीं नइ बले मिया शक्ति बः
 लाना मि तस्सकं च्याना च्वनी बले न्हाक्व लखं छाकुसां लः नापं
 च्याना वनी ।

हानं की जाध्वी बले जासि छक ग्वाराक गोतु वनी बले सःसः
 फुक फू-फू याना तयागु मि नं लः वना सिना वनी । उकिं लः बःलाई बले
 लः त्याई । मि बः लाई बले मि त्याई धयागु उखान मिलेजू धाय्ला
 पाय्छि जू धाय । तर मियाके पुङ्गु स्वभाव-लक्षण दु । लः याके सिचुङ्गु
 स्वभाव लक्षण दु । उकिं धात्थें कींपि शान्ति योपि खःसा सिचुके योपि
 खःसा मि बःलात धाय्वं मित्याइ धका ल्हा पोचिना सुमुक च्वने मज्यू ।
 गथे कि छें मि नइ बले मिसिकं लः बः मलात कि फन फन छें खरानी जुया
 वनी । मि बःलात बा मित्यात धका निराश जुया ल्हाः प्वचिना च्वन
 धाःसा छें छखा निखा यायां गांजक मखु शहर व देश छगूलि खरानी
 जुया वनीगु सम्भव दु । उकिं न्ह्यागु उपाय व कुतः याना नं लः हे
 बलाक्य मा । अलेतिनि कीगु छें मि नया देशया धन जन नाश ज्वीगुलि
 बचे जुया सुरक्षित जुया च्वने फइ । अथेहे धयाथें थौकन्हे मनूतेगु नुगले
 राग द्वेष मोह रूपी मि छोया वल । व क्लेशरूपी मि बःलाना धमाधम
 सरे जुया फुक्क मनू तेत छोयेका हल । उकिं खः की नं याकः वकः मन
 भिका च्वंच्वने थाकुया वल धयागु ।

तर थाकुया वल धायेगु नं कमजोरीया चि खः । अथे मि बःलात
 धायेवं मित्याइ धका सुमुक च्वना की सकलें क्लेश मि हे ह्वाना ह्वानां
 च्याका फुका च्वनेगु ला ? अथे गुबलें नं ज्वी मखु । न्ह्यात्थे याना नं
 क्लेश रूपी मियात त्याके फंगु लः समानगु बुद्धया शान्ति उपदेश लुमंका
 मेहनत व कुतः याना आचरण बांलाका यंके फयके माः । मन यचुका
 मति भिका यंके माल ।

थज्यागु वातावरणे मखा आज्ञा जुया बिज्यागु ज्वी बुद्धं—

कोनुहाँसो किमानन्दो निच्चं पज्ज कित्ते सति
अन्धकारेण ओनद्धा पदीपं नगवेसथ

अर्थात्— छ्वाखेरं मिच्याना भस्म जुया खिउँसे च्वनीन, छु न्हिला च्वना, ? छु आनन्द कया च्वना, ? मत जः माः मवंसे ।

श्व बुद्ध वचन यात लोमंका मत जः माः मवंसे व सोया व मभिने माल, कतिला पाक जुइ माल धका थः थःगु तालं सना जुया बःला त्या याना जुल धाःसा श्व संसार ऊं ऊं मभिना वनी बाइक भिनी मखु ।

उकिं आः बुद्धिजीवितसें, विद्वान तसें मछि धका हाला च्वने मजिल । न्ह्यात्थे याना नं क्लेश मि स्याहे स्याय माल । अले तिति कीत शान्ति दे, आनन्द दे । मेपिं मभिने वं कीपिं मभिने माःगु छाया ? उकिं जि स्वय् बले ला की भिनिहे माल अले मेपिन्त नं भिक्व कै । की नं मति भिनकि गति भिनी । अले मेपिनि नं मति मि लिसे गति भिना वइ ।

Dhamma.Digital

श्व संसारे यानाथे छिना वइगु खः । खुँया व ठगे याना नइमेस्या स्वये बले मखूसे व बेइमान मयासे मेहनत याना ज्या याना नये बले मछिना वइला धयाथे विचार वइ । तर मखूसे ज्यायाना च्वंपिनि मखूसे हे ज्याछिना जीविका चले जुया च्वन । ह्येका नया च्वंपिनि स्वय्-बले मह्ये कुसे च्वनकि मछिना वइथे च्वं तर मन बःलाका अत्सी मजूसे ज्या याना च्वं पिन्त अथे छिना जीवन न्ह्याना च्वन । मछि धयागु मदु । ह्येका ज्या याना च्वंपिनि मने चिन्तां थाय् कया च्वंगु दु । इले बिले इज्जत वंका च्वने माः । जीवने दाग किका च्वने माः । लोकं धायेका

चवने माः, इमि अज्यागु व्यापार याना का च्याना धोगु । की उखान नापं दु- “मनू लनेगु छक लुं लनेगु सच्छक” अथे धयागु मनूया जीवने छक द्वंकल कि लिपा थ्यंक यात गाः । व मनूया नियत बांमला धायेका चवने माली । उकि मति भिसा गति भिनी पक्का खः ।

संसारे भिपि मभिपि धयागु न्ह्याबले दै चवनी । तर मति भिपि अथवा नुगलं निसं भि ज्वी सःपि आपा दै बले अथे हे भिपि आपा दया वै । पिने जक भि ज्वीत सनीपि म्हुतु यच्चु नुगः वचुपि मुखत आपा दै बले अथे हे मभिपि आपा दया वै । भि ज्वीत व मति भिकेत बुद्धि ज्याकाय माःगु सिवाय भिज्वी मछि धायेगु पायछि मजू । मछि धायेगु न्ह्याबले पायछि मजू । अथे खःसा महापुरुष धयापि छाया जन्म काः वइ । छाया कीसं बुद्ध लुमंका चवनेगु ? बुद्धिया खेल खः । बुद्धि दत धायवं मछिनिगु खं मदया वनी । थाय सोया याय माःगु ज्ञां, स्थानोचित प्रजा दुम्ह व्यक्तियात न्ह्याबले भिज्वी छि, मछि धयागु म्हु । बुद्धि म्हुम्ह अर्थात थाय सोया ज्यायाय मसःम्ह मनूया लागी न्ह्याथाय नं मछिना चवनी । थुगुखं थ्वीका बिइया लागी बुद्धकालीन घटना कया धाय माल धाःसा- गौतम बुद्धं भिगु नुगलं, करुणा चित्तं आपासित भिगु गति लाकेगु व भि ज्वीगु लंपु कयना बिज्यात तर वस्पोलथे ज्याम्ह बुद्धया लिक्क चवना नं मति कुरा जुया देवदत्तं पञ्च महापाप मध्ये निगू स्वंगू मखुगु कर्मयाना दुर्गति वन । देवदत्तं पिने भि जुया कयन तर दुने ध्वगिम्ह जुया चवन । मति मभिगुलि याना बुद्धयात स्याधेगु मती तल । तर स्याय मफुत । वस्पोलया शरीरं हि पिहाँ वयेक धाः याना बिल । भिक्षुपि निथ्वः याना बिल ।

अजात शत्रु यात कुमंत्र बिया अबु स्याके विल । मत्ति मंभि धयागु ज्यां
 वयना गति पति मदया वन । बुद्धि मदुपि भिभुपि हाहालें लगे जुया
 देवदत्त लिना क्कनेलि मंभिगु गतिइ लाय् थंगु हानं विवेक बुद्धि
 दयेका देवदत्त तोता मति भिका गति भिना वल । कीसं सफूसिफू स्वया
 यंके बले बुद्ध मदुबले नं मनूत भिगुज्या याना गति भिना वंपि दु ।
 मेमे बले सिगु खँ छखें ति आः कीगु पुचले भिगुज्या याना गति भिका
 च्वंपि नां कमाय याना च्वंपि, धन भियाय् छ्छला त्याग याना च्वंपि
 दु । कपिन्त दुःख मव्यूसे मति भिका गति बांलाका च्वंपि दु ।

भिधय धका मती तःम्ह मनूया न्ह्यावलें भिज्वी छिनी । भिनेमा
 धयागु मन मदुम्ह स्वार्थी मनूया न्ह्यावलें मंभि हे ज्वी सिवाय भि ज्वी
 नखु ।

समाजे भिखा बव्य बले भिक्वगु मत्ति तथा ज्या याइमेसित, मत्ति
 भि मेसित जीवने दुःख कष्ट मवो धयागु मखु । शत्रु तयेगु कुचक्रं
 अकस्मात् दुर्वटना आदि जुया दुःख जू । तर लिपा वया सत्य मेव जयते
 धया तःथें मत्ति भि मेसित जय जू धयागु कीसं मस्युगु खँ मखु । आ थन
 मत्ति भिसा गति भिनी धयागु खँ थ्वीका बियेत बांखँ छपु न्ह्यथने ।

न्ह्यापा छगूदेशे च्यादति दुम्ह मचा छम्ह दु । वया मां-अबु निम्हं
 वयात तोता मेगु संसारे वने धुंकल । वया बाजु किजा तता केहेपि सुं
 मदु । उकिं वं विचाः यात-न्ह्यागुसां जीविका चलेयाये माल । खूया
 कायेगु ज्या जिहे मज्यू । फोना नयेगु ज्या नं करपिनि भरोसाय् च्वनं
 माःगु । करपिनि कमाइ नयेगु जीवन ठीक मजू । न्ह्यागुसां ज्या याना
 नयेगु हे भि धका मती तथा साहु याथाय वना ज्या छगू पवन ।

साहूँ धाल-छं छु छु ज्यायाय् फुले ?

मचां धाल- साहू जुं छु ज्या बिल व याय फु ।

“एसा छं फे ऊवः हूँ न्है ? धाल

फैचात ५० म्हति कया ऊवया व मचां जीवन हना चवन । सुये
ज्वीधं फे छबथां ज्वना जंगलया लिक्क च्वंगु छगू खवले तोता च्वनीगु ।

थः छथाय् सिमाक्वे आराम कया फैचात स्वस्वं विचाः याना च्वनी ।

छन्हु मनु छम्ह उखें थुखें चाहिला जुया व मचाया न्होने न्होने वना
च्वं बले ध्यबा छपो तोफिका वन । व फैजवा मचां प्वः
खनेवं कया स्वःबले धन प्वः जुया चवन । अले व मचां बिचाः यात थ्व
धन प्वः करविनिगु खः थःगु हि चःति कमाइ मखु, पर धने लोभ तये
मज्यू । थ्व अवश्यनं नकतिनि थनं वंम्ह दाजुयागु हे धनप्वः ज्वी धका
मती तदा व प्वः ज्वना च्व मनूया ल्यू ल्यू ब्वाय् वना ए दाजु ! ए दाजु !

धका सता ब्वाय् वनाचवन ।

व मनु नं लिफः स्वया न्यन— छंत छु माल ? छं छाया जित लाय्
लाय् बुबुँ सःता च्वनागु ?

वमचां धाल- ख दाजु ! थन लेँ धन प्वः छप्वः तोफिका तल । छि
नकतिनि थनं कागुलिं छिगु हे ज्वी धका ब्वाय् ब्वाय् वया ब्यू वयागु खः
कयादिसँ ।

व दाजुं धाल- खः बाउ आम धन जिगु हे खः तर जि उखेंथुखें चाचा
हिला वया तयानुसे च्वं चवन । धनप्वः नं ज्यातुसे च्वं चवन थजागु धन
वः जिके मेगु नं दु । जिजा लेँ हना उखें थुखें जुया च्व च्वं थज्जाथाय्
जंगले लाः दल । नये पित्याना चवन । नयेगु जिके छुं मडु । जित ला

आम धनप्वः सिकं नयेगु दुसा हे अपो ज्याय् खेले दु, लय्ता का बाउचा ।

अले व मचां धाल- एसा थ्व धनप्वः निं का जिके बजि प्वः छपो हइ तयागु दु नय्पित्यात कि नय् धका तै तय । व बजि प्वः फइ ज्वया च्वनाथाय् छमा सिमाय् खाया तया । जि वना कया हय् छि पलख थन दिसँ न्हें ? धया ब्वाय् वना थःत नयेत धका हया तःगु बजि प्वः कया हया व दाजुयात बिल ।

व मनू अचंलाधिश जुया च्वन । व खँ व मचां मस्यू ।

व मनूनं मचां ब्यूगु बजि फुकं नया धाल-

बाउ, जि साप नये पित्याना च्वंगु छंगु भाग बजि नया जित आनन्द व सुख दत । बाउ, छंगु बजिया ध्यबा गुलि माल धा ! छं धाक्व ध्यबाजि बिया थके । जितः ला छंगु बजि अमृतथे जुल । नये पित्याना च्वंगु लि छं ब्यूगु बजि साप साः ताल । यक्व धन्यवाद ।

थ्व खँ न्यना मचां धाल

दाजु ! जित ध्यबा भागु मद्दु । जि ध्यबाया लोभिम्ह जूगुसा ला ले लुइका कयागु छिगु ध्यबा थन थ्यंक ब्वाय् ब्वाय् वया ब्यू वइला ? जित करपिनि हि चःति कमाइया धन माःगु मद्दु । जित ला छि नय् पित्याम्हे-सित नय्गु बिया उपकार व गुहालि बी दुगु हे जिगु लागी सन्तोष व लय्ताय् दुगु खं खः । थथे हे मनूनं मनूयात फुगु चागु गुहालि बीगु हे धर्म व कर्तव्य खः ।

व दाजुया मनं मन धाल- थ्व मचा धात्थे हे इमान्दार व ज्ञानिम्ह ७ :

थये विचार याये धु का धाल— ए बाउ, जिं देशे वनेगु लें नं मसिया चवन।
जित लें छकनं क्यना व्यु न्है ।

व मचां देशे वनेगु लें नं क्यना बिल । शहरे वनेगु लेँ थ्यनेवं मचा
यात धाल—

बाउ, आजि वनेसल छ ल्याहाँ हूं । थये धया व दाजुं बिचाः
यात श्व मचा धात्थें सोळाम्ह खः, धर्मात्मा खः । थःगु बजि नं जित
नकल, लें नं क्यना बिल । यक्वं उपकार यात । श्व यात सिंत्ति छोय्
मज्यू । ध्यबा बिया ध्यबा नं मका । वयात छुंनं छुं उपकार याय्माः ।
कृतज्ञ जुइमाः । अले व दाजुं थः न्ह्यानातयागु हिराया अंगु छपा तोया
व मचा यात थये धाल—

बाउ, छं जित यक्व हे गुण यात । छंत चिया रूपे बा लुमन्तिया
रूपे श्व जिगु हिराया अंगु छपा बिइ कयाति । छंत लिपा ज्या वइ
धका बिया वन ।

व मचां नं चिया रूपे व्यूगु छाय् मयो धायगु धका सुमुक काल ।
अले व मचां अंगु छुयाय् छुयाय् जुया भ्वायःगु काप छकुती प्वचिना
जन्त्र थें याना कोखाया तल ।

व मचाया फेँ ऊवया लिहाँ वं बले फेँ थुवा साहुं फेँ ल्याखाना सोबले
फेँ छम्ह मगा धका व मचायात बो बिया धाल— फेँ छम्ह मगा, तंम्ह, फेँ
लुइका महः तले छंत दुकाय् नं मखु, नकेनं मखु ।

मचाया न्हिच्छि फेँ ऊवया नयेपित्याना त्यानुया चवंगु खनि । कन्हे
माला हये धका धालं नं साहु माने मजू । अले मचा फेँ माःवने धका ववं
जङ्गले लाः वन । बहनि जुल, नयनं पित्यात । तर फइ लुइक्य मफु ।

एनं छुयाय् मचा सरासर लें लिसें जङ्गल पाखे वना च्वं बले कवंथें
 जाम्ह छम्ह खन । व मचा ला ज्ञाना योमाय !! धका बिस्वुवन । भचा उखे
 वना मती तल- जि गज्याम्ह ग्याप्पर ! व कवं खः ला मबुला ! थथे
 कवं ज्वीका धका ग्याना बिस्वुं वनेगु ठीक भजू । कवं खः मखु छक स्वये
 माल धका चीजक स्वः वं बले गनया कवं खः धका ! हः हाया वना च्वंगु
 सिमा छमा जुयाच्चन । ग्याय मज्यू खनि । ग्यातकि ख्याः वयेयो । फन्न-
 लिका ग्यानातुं बिस्वुं वंगु जूसा कव खनागु धका विश्वास ज्वीगु ।

अनं हानं उखें थुवें फैं माः जुल । हानं छथाय् भूतथें जाम्ह हाकुसे
 ग्याना पुसे च्वंगु छग्वारा खना आः धाःसा धातथें भूत ज्वी धका हानं
 ग्यात । हानं बिचाः यात हाचः थेन्तुं ज्वी थ्व भूत छैं मखु लिक्क
 वना सो वने माल धका स्वः वं बले त्वहँया पहाडचा जुया च्वन ।
 भूत धयाम्ह ग्यात धाय्व जक दैगु खनि ।

वया साप नये पित्यात । बहनि लिबाय् नं धुंकल । त्यानुसे नं च्वने
 धुंकल । फैंचा लुइके फुगु मख् । फैंइचा मलुइकं छें वने छागु मबु ।
 गन वने-गन वने जुया च्वं बले छथाय् छें छखा खन । वया मती वन
 आः व छें वना न्ह्यागुसां फोना नयेमाल । अले त्यानु लनी अले हानं
 फैं माः वने काः । आला जि सनेहे मास्ते मवल व छें निं वने का धका
 वन । अन छें खापा तिना तल । मचां खापा धिधि यात । मनू छम्ह
 वया न्यन-

छाय् बाउ छंत छु माल ?

व मचां धाल- जि साप नय् पित्यात छुं नयेगु दैला थें ?

व मनु धा सा खुं जुया च्वन । व खुं बिचाः यात- जित मचाह्
छम्ह माला च्वंगु । ऊयाया होतं दुछोया खुइकेतः व खापा चायेकेत
पाय्छि का ! थ्व मचा यात बांलाक नका जिथाय् तुं तयेत पाय्छिका ।

व खुं धाल- बाउ, छं लुधकं न, छ थनसं च्वना जित गुहाली व्यु
न्है ? साक्क नये दै थनं वनेगु खँल्हाय् मते ।

अले व मचां न्यन- कका ! जिं छुज्या यायेगु ले ?

व मनूनं धाल- छं छुज्या यायेगु धका न्यने मते, जिं वानागु ज्या
जक या ।

अले व मचां मती तल-थ्व मनूया ख्वानं ग्यानापुसे च्वं । थ्वया
ज्या अवश्य ताले मलाथें च्वं । ज्या छु धया नं मकं । मखुथाय् लाः वल
खनि । भिं ज्वी थें मच्चं ।

लिपा व मनूनं धाल- बाउ, जि थन जङ्गले आराम जक का वयागु ।
जिगु ज्या देशे दुने । छन्त नं शहरे व्वना यंके मानि । जिं धयागु ज्या जक
या । छं दुःख सी माली मखु ।

छन्हु सुथे हे व मचा यात देशे व्वना यंकल । छथाय् बजारे थ्यने
व छगू तधंगु काप पसले हुल मुल जुया गाः वया च्वन । पसल्या या
इतः मतः कना च्वंगु खना मचा यात सःता धाल- ए बाउचा, छ हुं मोमो
जुया च्वंगु पसले वना काप छथान ज्वना वा जि हुंकन कुने च्वं चत्रने ।

अले मचाया मने खँ ल्हात- थ्व मनूया ज्या छु धका आ तिनि सित्र ।
गज्याम्ह छम्ह नाप लागु । थज्यांगु ज्यानं यायेगु ला । थः हिचःतिं
कमाय् याना नयेगु जकं भिका । करपिनिगु कमाइ खुया नयेगु मज्यू !!

व मचां धाल- कका ! जि थज्यागु ज्या याना नये म्हाः ।

अले व खुँ ब्वः बिल । छं जि धयागु ज्या याय मखुसा छंत थ्व हे
चुपि सुया स्याना बी । सुंक वना काप छसाः खुया हि ।

मचा ग्याना सरासर वन । व मचा ला पसले वने थें याना मेथाय्
बिस्युं वन ।

व खुँया मचां काप खुया हइ धका पिया च्वन, मचा छत्ति मवो । व
दना स्वःवं बले मचा बिस्युं वना च्वंगु खना भ्वाय् वना लिलाका गतां
ज्वन ।

मचां बिनित्त याना धाल- कका जि थज्यागु ज्या याय मखु । बिनित्त
धाय् जित तोति ।

खुँ छं जिगु नया बरा ज्या याये मखु धाइम्ह छंत जि बाकि तये मखु
धका ह्वाय् ह्वाय् ख्वयेक लुया हल ।

मेपिं मनूतसें न्यन- छाया् मचायात लुया हयागु ? म्हां धायेक नं
अथे साला यंकेगुला ?

व खुँ धाल- खः थ्व जिमि केहेँया काय् । जित जिम्मा बिया थकुगु ।
आखः ब्वने म्हा ज्यानं याय् म्हा धका बिस्युं वोगु । बल्लं माला हया ।
वया मां काय् गन वनथें धका छें ख्वया च्वन । उकिं जि माला हयागु ।

मनूतसें नं धाल- ए, बाउ मचां निसें आमथे हारां जुल धाःसा छ
खुँ ज्वीका आमथे माँ यात ख्वेका ज्वी मज्यू । हुं छें । मवंसा लुयासां
यंकि ।

व खुँ लपु ज्वना मचायात लुया यंकल । जङ्गले थ्यने व चुपि क्यना
धाल- रव थ्व च्छि एना मग्याना ला ? छ जिगु जालं बचे ज्वी फें

मखु । सुं क जि धयायें ज्या याना मोजं नया चवं । मखुसा छंत थ्व हे चूपि
स्याना बी । का छु धया थन चवनेला कि मचवने ?

मचां ग्याना मनं मधाःसां म्हतुं धाल- आःजि ककां धात्ये चवने ।
बिस्युं वने मखु ।

छम्ह बहनि हानं मचा व्वना व खुं देशे वन । शहरे छथाय् तःखागु
छें दण्डि दुगु ऊया खापा चाय्का साहु छम्ह छना चवन । व खुं मचायात
खें स्यन- स्व छ हूं ऊयालं दुहां वना ल्यूने यागु लुखाया खापा चायकि ।
जि अन पिया चवने । अले जि दुहां वना खुया हये ।

व मचाया छुयाय छुयाय् जुया सुं क दना चवन । धिक्कार का ! धका
मती तया चवन ।

खुं चूपि क्यना धाल- छु धया छं ? व खुं व मचायात बुया ऊयाथा
दण्डिहोतं दु छोया बिल । मचां उखें थुखें स्वत । छें थुवा साहु माक्कुक
न्ह्योवेका छना चवन । व मचा सरासर वना साहु यात थना धाल-

साहुजु ! दें दें अन ल्यूने खुं छम्ह पिया चवंगु दु ।

साहु वाथा इथि दना जोस वेका तःपुगु कथि छपु ज्वना वन ।

खुंया खापा चायेक वइ धका पिया चवन । साहुं खापा
चायका खतं खुंयात दाल । खुंनं साहुयात चूपि सुया बिल । मचां गुहालि!
गुहालि ! धका हाल । व मचा हागु सःलं जःल खलते न्ह्यलं चाल । सकलें
वया खुंयात ज्वन । साहु मुर्छा जुया चवन । साहुयात अस्पताले यंकल ।

मनूतसें मचा यात म्हमस्यू । थ्वमचा नं खुंया पासा खः धका खुं
नापं तुं ज्वना यंकल । ज्वना यंकुपिसं मचायाके यक्व मूवंगु हिराया अंगु
छपानं छन । थ्व अंगु नं खुया मखा कागु ज्वी धका अंचलाधीश यात लः

ल्हाना बिल ।

अंचलाधीशं न मचा म्हसिल । वयाके च्वंगु अंगु नं थःम्हं हे बिया तयागु । थ्व मचा तस्सकं ज्ञानीम्ह हि चति कमाइया मू स्यूम्ह । करपिनि कमाइ नये मखु धाइम्ह । छु जुया थ्व मचा थथे ज्वंका च्वने माल । मचायात थःम्हं म्हस्यू नं धाय मछिन । व अंगु नं थःम्ह बिया तयागु धाय मछिन । थानाय कुने यंकि धका आज्ञा बी माल ।

अमित थानाय यंकल । अंचलाधीशया मती खँ जुया च्वन । थ्व मचा छु जुया खँ जुल । खँ खः मखु यथार्थ खँ सीके माल । साप कुतः याना च्वन थ्व खँ सीकेत ।

छन्हु अंचलाधीशं इपि कुना तथाय् छथाय् कुंचाय लाक धनप्वः छप्वः ते यंकल । अन इपि कुना तः थाय् च्वे हो छहो व खिप छपुनं तया तल । खुं हो खना मचा यात धाल । ए बाउचा, छ च्वे थाहाँ वना हुं खिप कुत छोया हि । छं व खिप च्वे क्वातुक चिना ब्यु । जि व खिप ज्वना थाहाँ वये । अले कीपि निम्हं बिस्युं वनेका न्है ?

मचां धाल- जिला बिस्यु वने मखु । जि खुं खहे मखु । छ जकं का खुं । जिगु दोष मदु धका छन्हु सीका काहे काइ ।

खुं धाल- गज्याम्ह चण्डालम्ह मचा ल्या ! ऊन खःका धका थानां बिस्युं वनेगु उपाय कनांला ! जितन्तुं न्वावल ।

व खुं थानाय त्वीं थ्वीं जुया च्वंबले कुंचाय् लाक धनप्वः खना कया स्वत । धन धयागु सीका मचायात धाल-

ए मचा स्व धनप्वः छप्वः लुया वल । की निम्हे स्या इना काय् नु हुं प्वालं बिस्युं वने मज्यूला ?

मचां धाल- आमज्योगु करपिनिगु धन जित मागु मदु । करपिनिगु धने लोभ यागुलि थज्यागु गति जुल । थः हि चःति कमाय् यानागु जक सारगु धन खः । सुक च्वना करपिनिगु धन काये मत्यो । गति भिनी मखु । जित आमज्योगु ज्या मयो ।

थुलि जक न्यनेवं खुं मचाया ककु ज्वन । इपि निम्हे स्या खं ल्हाना चत्रंगु अंचलाधीशं न्यना च्वन मिखानं फुकं स्वया च्वन । अंचलाधीशं तःधिकम्ह हे खुं खानिका, मचाम्ह खुं मखु धयागु थुल । तर इपि निम्हं व साहुया छुं गथे जुया लाःवन । छाय् इपि निम्हं खुं धका ज्वना हल धयागु खं बालक मसिया च्वन । अबले लाक मनू छम्ह वया छु धाः बल धाःसा—

भो हाकिम साहुया होस दल । इपि खुंतयेगु बारे यथार्थ खं बयान बी धका हाला च्वन ।

अंचलाधीश साहुयाथाय् वना खं यंवन । साहुं धाल- इपि निम्ह मध्ये तःधिकम्ह जक खुं खः । मचाम्ह खुं मखु । मचांला फन जित बचे याना बिल । तःधिकमेस्यां ऊयालं व मचायात छोया हःगु । अले व मचा जिथाय् वया जित थना ल्युनेया लुखाय् खुं छम्ह चुपि ज्वना पिया च्वंगु दु धका खबर ब्यू वल । मचाया छुं दोष मदु । जित बचे याना ब्यूम्ह मचा खः । वयात छुं दण्ड बीमतेः ।

अंचलाधीशं धाल- साहुजु छि धाःगु खं सत्य खः । थ्व मचा जि म्हस्यु । थ्व मचायागु इमान्दारी खना लय् ताया जि हे हिराया अंगु छपा बिया तयागु खः । मचाया दोष मदु धका जिस्सू । तर गथे जुया छिगु छयेलाः बल धयागु मसिया च्वंगु । आः जि सिल । थ्व तःधिकम्ह बद-

मासं खुं व लुच्चा खः । थ्वयात प्राणदण्ड बी माल धका प्राणदण्ड बिल ।

मच्चायाके नं जूगु फुक्क खँ न्यन । खँ थुइका मच्चा इमान्दारी व
ज्ञानीम्ह खः धका सीका काल ।

अंचलाधीशया नं काय मद्दु । वहे मच्चा यात थः काय् याना लहिना
आख ब्वंका प्रशासकीय ज्या स्यना मच्चा लिपा तःधंम्ह हाकिम जुल ।

थ्व बाखँ नं सीदु मत्ति भिसा गति भिनी धयागु धात्थे खः । भिगु
मती तःपिनि भिगुहे गति ज्वी धागु धात्थे खः ।

बुद्ध वचन फुकया सार हे मत्ति भिकेगु खः अथवा मति भिसा गति
भिनी धयागु खः । सिद्धार्थ कुमारं राज्य व कला काय् म्हाग्
त्याग याना दुःख सिया बुद्धत्व प्राप्त यागु हे मनूतेगु मत्ति भिकेगु इच्छां
व अभिलाषां खः । मनूतेगु चित्ते स्वार्थी तना बोधिचित्त दया वइला
धयागु कल्पना मध्यम मार्गया उपदेश याना बिज्यागु खः ।

Dhamma.Digital

मतिभिन कि आयुनं ताहाक जू

आः थन मत्ति भिनकि आयुनं ताहाक जू धयागु खं सीकेत बाखं छु
न्हथने तेना ।

न्हापा न्हाया छगू विद्यालय दु । अन यक्व दयेक विद्यार्थीत आख
व्वनः च्वंगु दु । व बिद्यालये आखः व्वंकीम्ह गुरु बिद्यार्थी पिनिगु खा स्वया
आयु गुलि दुम्ह, गोन्हु म्वाइम्ह धाये फुम्ह जुया च्वन ।

छन्हु व गुरुं छम्ह बिद्यार्थीया लक्षण स्वया न्हेनु जक म्वाइतिनि
धयागु सीका काल । अथे न्हेनु जक म्वाइम्ह धका थुइका विचाः यात थ्व
खं वयात धाय् मज्यू । हानं व थन सित कि ऊंऊट छथी, म्वाः मदुगु खं
न्यने मालीगु छथी । वयात छयेँ छोय् माल धका सःता गुरुमेस्यां
धाल-

थन वा, छंत तुरन्त वा धका छिमि मां अबुं पी च्वया हल । बिस्तार
मयासे छ तुरन्त छयेँ हूँ ।

बिद्यार्थी धाल- जिके लें खर्च मदु । वया छयेँ वनेत प्यन्हु न्वासि
वने माः ।

गुरुमेस्यां वयात लें खर्च बिया धाल- छ लेँ गनं बिस्तार वाना
च्वने मते । छिमि मां-बाया छंगु खा स्वे आय बुया च्वन ।

बिद्यार्थी लें खर्च कया सरासर छयेँ पाखे वना च्वन । छथाय् जङ्गले
ऋषि छम्हस्या सिमां कुतुं वया च्वंगु स्यंगु फलफुल मुंका च्वंगु खन ।

व विद्यार्थी स्वया च्वन । सिमाय् छक नं स्वत । सिमाय् बाँ बाँलागु
फल सया च्वंगु खना बिचाः यात— थ्व गज्याम्ह ऋषि ल्या ! सिमाय्
बाँबाँ लागु फल सया च्वंगु दयेक नं खाना मनसे अज्प्रागु हाया वइ च्वंगु
स्यंगु फलफूल मुंका च्वन । विद्यार्थी न्यन—

भो ऋषि जु ! सिमाय् ताजागु फल सया च्वंगु दयेक छाय् बे च्वंगु
स्यंगु मुंका च्वनागु ?

ऋषि धाल— खः जि मेपिसं मबीकं कया नइम्ह मखु । थ्व सिमां
कुर्का ब्यूगु जक मुंका नया च्वनाम्ह ।

विद्यार्थी धाल— एसा जि खाना बी नयादी ला ?

ऋषि धाल— सिमाय् च्वंगु खाना बीगु सा जिहे ज्यून, छाय् मने !

विद्यार्थी ऋषिया दालाय् जायेक फल खाना बिया थःगु छये पाखे
स्वया वन ।

ऋषि जय ज्वीमा दीर्घायु ज्वीमा धका सुवा बिल ।

विद्यार्थी ले वना च्वमेस्या पै यागु ता छपु स्यना च्वंगु खन ।
मनू छम्ह ग्याग्यां वइ च्वन । व ता भ्वाथः जुया च्वंगु खना मतीतल—
जङ्गलं पै धयना थ्व ता छपु नं न्हू याना वने का ! थथे मती तथा जङ्गले
वना पै धयना हया स्यना च्वंगु ता छपु बाँलाक दयेका थःगु छे पाखे पला
न्ह्याकल । सरासर वना च्वमेस्या ले पुखू छगू खन गुकी कि लः सुना
न्यात पयातां पयातां सना च्वन । वया मतीवन थुपिं न्यात थुकीसं तथा-
तल धाःसा फुकं सिना वनी । लः दुगु पुखू छगू माला न्यात अन तथा
थके माल धका उखे थुखे स्वः जुल । लः जायक दुगु पुखू छगू लिक्कसं
खन । उखे पुखुली वना न्यात फुकं लाना थुखे पुखुली ते यंकल । न्यात

न्यासि चाया उखे थुखे प्याङ्गे हया सन ।

व विद्यार्थी सरासर थःगु लें लिना वन । छये थ्यन । माँ अबुं छकलं धाल-

छ लुच्चा आखः मच्चंसे लिहाँ वयाका मखुला ?

विद्यार्थी धाल- क ! थः पिसंनु ख्वा स्वये आय् बुज याकनं वा धका धया हया !

सुनां धाल छत्त धका माँ अबुं न्यन ।

वं धाल- जिमि गुरुं धाःगु । लें खर्चं नं गुरु हे बिया हल । छिमिसं वा धयागु मखुसा जि हानं आख् व्वं वने त्यल धका वनेत तयार जुल ।

माँ- अबुं धाल- गुरुं छोया हःगुला छत्त ? एसा म्वाल का आ च्यान्हु किन्हु थनंसं च्वना आराम कया हूँ । सो ! मचा गंसि नं जुया च्वन । छाया् बाँलाक नयेगु मडुला ?

वं धाल- आख् व्वं वना थाय् साक्क नयेगु दइला । यक्व कु थाय् धारा घुरं नयेमाः । साः मसाः या छु खँ

माँ-अबुया माया वं आः बाछिति छये च्वना साक्क नया भचा ल्हँका हूँ धका धया च्वन ।

विद्यार्थी बाछिति च्वना सरासर गुरु यायाय् वन । गुरुमेस्या न्हेतु त्वालें सीमाम्ह विद्यार्थी वया च्वन । भूत जकं जुया वलला धका न्हापां छक ग्याः थें च्वन । एसां मग्याम्ह थें गुरुम्ह स्वया च्वन । व विद्यार्थी गुरु याथाय् वया नमस्कार याना च्वन ।

गुरु मेस्यां न्यन- छ गनं वयाम्ह ?

वं धाल- जि छेँलें वयाम्ह खः ।

गुरु मेस्या मने साप धौ बजि वाल । जिगु शास्त्र कुट्टा ज्वी
मदुगु ! गथे जुया फरक जुल ? थ्व छे वना छुं धर्म कर्म जकं यातला !
थथे मतीतया विद्यार्थी याके न्यन-

छं छेवना छु पुण्य कर्म यानाले ?

विद्यार्थीया लिसः खः— जि छुं धर्म मयाना ।

गुरुह ला फन पाक जुल । अवश्य नं थवं पुण्य कर्म यागु दयेमा ।
पुण्य कर्म मयागु जूसा ला हेनु त्वालं सी माह् ! गथे मसीगु ?

गुरुमेस्यां न्यन— छ थन वना गन गन वना छुछु ज्या याना जित
छक कं ।

विद्यार्थी कना हल— जि थनं सरासर वना चवना बले जंगले ऋषि
छमेस्या बे च्वंगु स्यंगु फलफुल मुंका च्वमेसित सिमाय् च्वंगु भिगु
ताजागु फल खाना लुढक नका बिया । अनं उखें ता छपु स्यना च्वंगु नं
जंगले वना पं धयना व तानं ल्हना बिया । लः मदुगु पुखुलि न्यात साप
संक फाता फाता पुला च्वंगु खना मेगु लः दुगु पुखुलि तथा वया । छे वना
मां अबु या सेवा याना वया । मेगु छुं धर्म याना मवया ।

विद्यार्थीया छे न्यना गुरुया खा चक्कना वल । मती तल थवं भिगु
मनं थक्क धर्म याना वल खनि । फलफुल सिमाय् खाना दान याना वल ।
ता छपु दयेका थक्क सित उपकार ज्वीगु पुण्य कर्म याना वल । न्याते
प्राण दये याना वल । उकिं खनिका थ्वया आयु ताहाक जूगु, कर्म बः
मलाना च्वंम्ह पुण्य कर्म याना कर्म बःलाका आयु ताहाक जुल । थ्व
बाँखनं सीदु मत्ति भिसा आयु नं ताहाक जू ।

मनतेगु मरण प्यथी दु । आयु फुना, कर्म फुना, आयु नं कर्म नं फुना,

व अकालं ।

धाय् नुकि की चिकं मत छप्वा च्याके बले चिकं नं इता नं फुना
मतसी फु । चिकं दया इता मदया बा गोतुलानं मत सी फु । इता दया
चिकं फुना नं मत सी फु । फय् वया नं मत सी फु ।

थन च्वंगु बाखने चिकं फुना सी त्यंगु मत यात चिकं थपे याय्थे
जक पुण्य कर्म याना आयु बढे जुल ।

मत्ति म्भिगुलिं गति म्भिन

न्ह्यागुं ज्या याय् बले मत्ति भिका ज्या याय् मा । अले जक फल भिनी । मखुसा जस काय् फँ मखु । सफल मजू । सफल जूसा नं मनयात आनन्द मदु । लोकं धाय्का च्वने माः इपि तःमि जूगु छु भिगु ज्या याना ला । इमिसं पुण्य कर्म मयासे सुनां याइ । व याप गथे तना वनी । उकिं उवाले न्ह्योने मधाःसा नं ज्यूने लाको पाको धाय्का च्वने मागु बाँलागु चित्त सुख दुगु खँ मखु । उकिं मत्ति भिसा गति भिनी धया तःगु । मत्ति म्भिन कि गति भिनी मखु धागु खँ थ्वीका बीत जातक बाखं छपु न्ह्यथने ।

छगू समये बोधिसत्व उखे थुखे चाहिला बने ज्याइम्ह बंजा जुया जन्म काल । वया पासा छम्ह दु । मत्ति म्भिम्ह । व नाप पासा याना निल वाहिनी धयागु छुसिया उखे पारी व्यापारया वन । निम्हस्यां खँ जुल । निम्ह छगू त्वाले मवनेगु । निम्हं थ थःगु लँपु लिना थल बल म्यू वन ।

उगु बखते अन शहरे छम्ह तःधंम्ह सेठ स्यना गरीब जुल । वया परिवार नं म्हासे जुया वन । वया कला छम्ह व छय् मचा छम्ह जक वाकि जुल । सेठ नं परलोक वन । धन सम्पत्ति व्याकं फुत ।

इमि हे छये वं मत्ति म्भिम्ह बंजा थल बल ज्वना वना च्वन । मचां खना अजि मे सित पिरे यात 'यो अजि, यो अजि, छुं थल छग कया ब्यु रे' ।

अजिमेस्यां धाल- कीके व थल कायेत ध्यबा मद्दु, हाले मते छ
मचा ।

“अजि ! कीके थ्व पुलांगु भ्वाथगु देमा छपा द्रु थ्वहे देमा (भुचा)
छपा बिया न्हागुसां थलचा छग कया ब्यु धका मचां पिरे यात ।

व देमाचा भ्वाथःसां लुँयागु जुया च्वन । लुँयागु धका इमिसं
मस्यु । धुलंगया, वथंगया च्वने धुंकल । मछ्योसे तथा तल ।

मचा साप हागुलि अजि मेस्यां बंजायात सःतल । बंजा वयेव वयात
देमा कयना उकिया पलिसाय् न्हागुसां थल छग बिया थकि धका धाल ।

बंजानं देमाचा कया स्वय धुनेवं मुलुं किया स्वः बले लुँयागु धैगु
सीका थ्व देमाचा सिंत्ति काय माल धका मती तल । थथे मती तथा
धाल- “थ्व भुचा बासुका नं मव” धयः देमाचा वां छोयो वन ।

अनं लिपा मत्ति भिम्ह बंजा वया थलबल काय् ला ? थलबल
काय्ला ? धका हाला वया च्वन । हानं मचां खना अजि मेसित
धाल- यो अजि थल छग कया ब्यु, थल छग कया ब्यु ।

अजि मेस्यां धाल- न्हाचया मेसिनं तिनि भुचा वस्वाना तं कयना
वन । आः हानं थुमेसिनं छु धायके माल ले ?

मचां धाल- यो अजि थुम्ह बंजा साप मजा खवा वो । न्हाचयाम्ह
बंजा स्वेहे छु थें च्वं । खवा नं बांमला मत्ति नं मभिम्ह थें च्वं । थुम्ह
बंजा स्वेहे मन्नि भि खवा वो ।

छे मचाया हँ न्यना अजिमेस्यां मतीतल धात्थे थुम्हला भि खवा
वो । पुलांगु भुचाः कयना धाल—

ए भाजु, जिमि छे मचां थल चा छगः कयाब्यु धका साप पिरे यत्ता

चवन । थ्व भ्वाथःगु देमाचा छपा कया न्ह्यागुसां थलचा छग बिया
विल धाःसा कृतज्ञ ज्वी ।

मत्ति भिम्ह बंजानं देमा स्वय् वं लुँया धका सीका थथे धाल-

मामाजु, थ्व देमाचा ला लुँयागु । थुकिया मू यक्को वं । थुलि
मछि दांया मालहे जिके मदु ।

थ्व खँ न्यना बुरिया मती खँ जुल- न्हाच याम्ह बंजानं धाःसा
बासुका हे मवं धका बस्वाना थकल, थवं धाःसा थ्व देमा लुँयागु यक्को
मू वंगु धाल- अवश्य नं जित गिजे यागु ज्वी धयार्थे जुया बंजायात
धाल-

भो बंजा भाजु न्हाच छम्ह बंजा वया बासुका हे मवं धाल । छि
धाःसा थुकिया मू यक्व वं धाल । जिपिं गरीब धका गिजे याना दियागु
ला ? न्ह्यागु जूसां थ्व मचा यात थलचा छग बिया दिां ।

मत्ति भिम्ह बंजा बोधिसत्वं धाल- मामजु, जि ह्यं का धयागु मखु ।
धात्थे धयागु ।

बुरिं धाल- अथे जूसा छिगु भाग्यं हे लुँ जूगु ज्वी । जिमित थलचा
छग बिया थ्व भुचा यंका दिसें ।

मत्तिभिम्ह बंजा नं बुरिया खँ न्यना थःके दक्व थलबल व न्यासः दां
बिया लुँया भु कया यंकल । खुसी पार जुया वनेत माळीयात प्यर्का दां
बिया डुङ्गाचाय् चवना वन ।

अनं लिपा मत्ति मभिम्ह बंजा हानं वया बुरियात धाल- न्ह्यागुसां
थलचा छग मचायात बिद्ये न्हाचयागु भुचा हति ।

बुद्धिं धाल- छ थे जाम्ह बंजा छम्ह वया थुलि मछि थलबल व
 धयबा बिया वन । छं बासुका हे मवं धागु वं यंके धुं कल ।

थ्व छँ न्यने मात्रं छाति दाया नुगः मछिना बेहोश जुल । पलछ लिपा
 नुग मुया म्वाहि ल्हत । मत्ति मभिगुलि गति मभिना वन ।

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया प्रकाशन

१. अभि धर्म	१७. <u>हृदय परिवर्तन</u>
२. मैत्री भावना	१८. बुद्धया अन्तिम यात्रा-भाग १
३. ऋद्धि प्रातिहार्यं	१९. " " भाग २
४. योम्ह म्हाय्	२०. <u>बौद्ध प्रश्नोत्तर</u>
५. बुद्धया किंनिगू विपाक	२१. <u>पञ्चशील</u>
६. वासिट्ठि थेरी	२२. कर्म
७. पञ्चनीवरण	२३. बौद्ध ध्यान
८. भावना	२४. शान्ति
९. बुद्ध धर्म	२५. प्रार्थना संग्रह
१०. एकताया ताःचा	२६. बाखं- भाग १
११. प्रेमं छु जुइ	२७. बाखं- भाग २
१२. त्रिरत्न गुण स्मरण	२८. बोधिसत्त्व
१३. कर्तव्य	२९. बौद्ध दर्शन
१४. मिखा	३०. नारी हृदय
१५. परित्राण	३१. अनत्त लक्षण सुत्त
१६. न्हापांयाम्ह गुरु सु ?	३२. शाक्यमुनि बुद्ध

लेखिकाया प्रकाशित सफूत

- १) अभिधर्म
- २) मैत्री भावना
- ३) ऋद्धि प्रातिहार्य
- ४) बुद्धया किंनिगू बिपाक
- ५) एकताया ताचा
- ६) प्रेमं छु ज्वी
- ७) त्रिरत्नं गुण स्मरण
- ८) कर्तव्य
- ९) मिखा
- १०) परित्राण
- ११) बुद्धया अन्तिम यात्रा भाग १
- १२) " " भाग २
- १३) बौद्ध प्रश्नोत्तर
- १४) कर्म
- १५) शाक्यमुनि बुद्ध
- १६) मत्ति भिसा गति भिनी जिगु ल्हाती

ध्व सफू "शान्य प्रेस"यू जागु ओम्बात्बालब् ।